

Čitajte,
širite,
podpirajte
„DELO“

DELO

GLASILO AVTONOMNE TRŽAŠKE FEDERACIJE K.P.I.

Obnovljena izdaja - Leto XII. - šte. 11 (545)

TRST - 2. SEPTEMBRA 1960

Posamezna številka 25 lir

Sijajna zmaga enotne akcije: Projektivni urad CRDA ostane v Trstu

◆ Doprinos komunistov - Izjava naše federacije - Potrditev pravilne politike partije - Borba še ni končana

Današnja številka našega lista gre v javnost tik po sijajni zmagi tržaškega delovnega ljudstva in vseh proizvajalnih slojev, ki so z veličastno enotno borbo preprečili premestitev projektivnega urada CRDA iz Trsta v Genovo, kar je bilo eno izmed zadnjih dejanj pogubne politike demobilizacije naše največje industrije in deklariranja krajevnega gospodarstva. Na drugem mestu objavljamo mnenje, ki ga je dala naša partija o tem uspehu, za doseg katerega so dali komunisti velik doprinos. Zato ni po našem mnenju potrebna daljša razprava. Vendar pa moramo poudariti pomen in važnost zadnjih dogodkov. Podržati moramo še enkrat potrebo po nadaljevanju enotne borbe vse Tržčanov, Slovencev in Italijanov tega ozemlja zato, da bodo rešeni tudi tisti osnovni problemi s političnega, gospodarskega in socialnega področja ter s področja narodnih pravic Slovencev, ki jih dosedanje vlade še niso rešile.

Zadnja enotna borba ter prvi uspeh, ki je sledil, potrjujejo pravilnost politike, ki jo je vedno vodila naša partija. Komunisti smo vedno poudarjali, da je potrebna sporazumna in energetska akcija delovnega razreda in vseh proizvajalnih slojev za gospodarsko obnovo tega področja, okrepitev industrije IRI, razvoj trgovskega prometa in pomorstva, ožvitev našega kmetijskega gospodarstva, za splošno izboljšanje pogojev življenja našega ljudstva. Komunisti se nismo nikoli omejevali samo na opozarjanje javnosti, nikoli nismo bili »alarmisti«, kot so nam to nekateri očitali, marveč smo vedno pokazali na pravo rako - rano Trsta, zaradi katere je vedno bolj propadal, kot posledica načrtne politike raznih vlad, ki so bile vedno proti koristim tega kraja. Istočasno smo nakazali kako je treba stvari rešiti, iznesli smo konkretne predloge za razne sektorje našega gospodarstva. Povedali smo kako se lahko ti predlogi uresničijo in sicer z organiziranim načrtom gospodarske obnove, ki ga morata podpreti enotnost in borba vseh Tržčanov.

Prvi uspeh je potrdil, da je z enotno borbo mogoče doseči pozitivne rezultate. Toda vlada se mora dobro zavedati, da Trst ne vidi v nem rešitev svoje krize. Tržčani morajo povedati, da je treba rešiti še druge velike in težke probleme. Gre za probleme pomorske industrije, pristanišča, železarne ILVA. Gre za probleme slovenske etnične skupine, enakopravnosti pravic med Slovenci in Italijani, juridično ureditev slovenske šole na Tržaškem, v goriški pokrajini Benečiji.

Kar se tiče slovenske šole je vlada končno predložila zakonski osnutek. Sedaj je treba, brez izvajanja časa, da pride osnutek čimprej v diskusijo v parlament, kjer bo naša partija, ob podpori slovenskega prebivalstva iz vse dežele Furlanija-Juljske krajine ter ob podpori naprednejšega dela italijanskega ljudstva, vsestransko podprla zakonski osnutek, ki ga je predložil poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci. Mnenja smo, da omenjeni osnutek najbolje odgovarja upravičenim zahtevam Slovencev.

Borba za gospodarsko obnovo, za pravično rešitev zahtev Slovencev, je sesta-

vni del splošne akcije za ustanovitev dežele Furlanija-Juljske krajine s posebnim statutom, s posebno avtonomijo za Trst in točnimi jamstvi za demokratično pravico slovenskega prebivalstva.

Omenjena borba ba za nas osrednja točka bodoče volilne kampanje za obnovitev pokrajinskega in občinskih svetov na našem področju, razen tržaške občine. Vztrajajoč na zahtevi za volitve v novembru, proti sluhernemu poskusu odlaganja slednjih, že danes poudarjamo, da bo bodoča volilna kampanja velika borba za novo politiko miru, spoštovanje republiške ustave, demokratično prenovitev in gospodarski razvoj dežele, ki naj uresniči težnje, katere so prišle do izraza z velikim ljudskim gibanjem meseca julija. V okviru te politike, za uresničitev katere bomo zastavili vse naše moči in sposobnosti, ob strani KPI in ljudskega gibanja v re-

publiki, se bodo lahko rešili tudi težki problemi Trsta in njegovega prebivalstva.

Izjava Avtonomne tržaške federacije KPI

Avtonomna tržaška federacija KPI je imel z zadoščenjem na znanje, da bo projektivni urad CRDA ostal v Trstu. Prekleto krepka o premetitvi organizma, ki je življenjske važnosti za našo ladjedelniško industrijo, je uspeh velike enotne borbe proti odločitvi, ki jo je do zdajnega podpirala Fincantieri in katera je bila dejansko zadnje dejanje postopnega krčenja proizvodnega potenciala Trsta.

Osnovni činitelj uspeha je bila predvsem enotnost delavskega

razreda, sindikalnih organizacij, okrog katerih se je ustvarila enotnost političnih strank, krajevnih uprav, gospodarskih organizmov in je prišlo tudi do intervencije s strani oblasti, razen vladnega komisarja, ki ni o tem vprašanju znil niti besedice. Prvič je prišla v tej borbi do izraza v konkretni in enotni obliki vsa solidarnost političnih in gospodarskih sil, delovnih ljudi in drugih proizvajalnih slojev iz vse naše dežele do Trsta in v akciji za rešitev tako važnega sektorja za vso Furlanijo-Juljsko krajino. To je bil zelo pozitiven element, ki je pripomogel k uspehu.

Avtonomna tržaška federacija KPI pa ugotavlja, da je položaj Trsta še vedno zelo resen zaradi procesa postopnega upropaščanja, ki prizadeva življenjsko važne sektorje našega gospodarstva, kar je bilo enoz glasno priznано tudi v teku zadnje borbe. Dokaz temu je pomanjkanje vsakega finančnega sredstva, njene železarne, kriza dela v Tržaškem arsenalu in Tovarni

strojev, pomanjkanje vsake pohude s strani IRI in ENI, medtem ko je še vedno odprto vprašanje bivših 5000 nameščenec ZVU kot tudi vprašanje okrepitve prometa in pomorstva.

Enotno borbo mogoče doseči pozitivne rezultate. Doseženi uspeh naj služi torej kot nauk in naj bo izhodišča točka za nadaljnjo akcijo vseh sil, združenih okrog enotnega delovnega razreda, ob aktivni solidarnosti vsega javnega mnenja, za uresničitev organičnega načrta gospodarske obnove, ki naj se konkretno izraža v posebnem zakonskem osnutku za Trst, katerega bi treba enotno predložiti v parlamentu kot tudi vladi.

AVTONOMNA TRŽAŠKA FEDERACIJA KPI

6. september 1930 - 6. september 1960 Tridesetletnica mučeniške smrti Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča

6. septembra bo preteklo trideset let od onega žalostnega dne, ko so pod fašističnimi svinčenkami padli na strelišču v Bazovici štiri mladi slovenski junaki: Ferdi Bidovec, Zvonimir Miloš, Frane Marušič in Alojzij Valenčič.

Se se spominjamo onih strahotnih dni, ko je bilo v Trstu posebno fašistično sodišče, ki je obsodilo mlade fante na smrt. V Trstu je bilo obsedno stanje. Proces je trajal pet dni. Fašisti so sodili slovenske mladince, v katerih je prevel duh svetlih idealov in zavest žrtvovanja za svobodo lastnega naroda. Štiri fante so obsodili na smrt, mnogo drugih pa na dolgoletno ječo. Mislili so, da bodo s to obsodbo, s terorjem in s krvjo zadušili odločno borbo zatiranega ljudstva. Toda zmotili so se, kajti ljudstvo se vsega tega ni ustrašilo. In zmagala je zdrava razsodnost ljudstva. Napredne ideje so se vedno bolj širile v širokih množicah, ki se niso prestrašile niti najhujšega terorja in niso, torej klonile. Zaupanje v pomoč Sovjetske zveze je množice vzpodbujalo, in hralo je celo tiste, ki so šli na morišče. Mladi Bidovec je tik pred smrtjo zapel Internacionalno. In to čustvo je navdajalo najširše množice v vsej dolgotrajni borbi proti fašizmu, in vse dotlej, dokler ni bil ta dokončno poražen.

Fašistična drhal ni zaslužila

le slovenskega naroda ampak zaslužila je tudi ves delavski razred. Zatrta je vse politične in sindikalne organizacije; slovenskemu ljudstvu, marveč tudi za krivice, ki jih je trpelo delovno ljudstvo italijanske narodnosti. Komunistična partija, partija delavskega razreda, je že od svojega nastanka vodila načelno in odločno borbo proti fašističnemu raznarodovanju Slovencev in Hrvatov Juljske krajine. Pravilna borba v interesu vseh delovnih množic je bila plod, iz katerega je vzniknilo antifašistično gibanje, ki je prebralo pozneje do vseobčega upora.

S fašistično zakonodajo so bili ukine slovenske šole, ukinjeno so bili časopisi, prepovedana slovenska društva, ki jih je bilo 388 že leta 1922, tako se je vprašanje slovenskega naroda obstoja močno zostrilo.

Organizacija TIGR, kateri so pripadali bazoviški antifašisti in njihovi tovariši, je vodila borbo proti fašističnemu raznarodovanju, ni politiki z nacionalističnimi miselnostjo in načelom, ki ga komunisti niso odobrvali.

Pač pa je KPI podpirala borbo za zatične nacionalne manjšine, ker je boj za nacionalno osvoboditev demokratičen in načelno protifašističen in ljudstvo, ki je vodilo to borbo, je naravno zaveznik italijanskega proletariata, kateri je vodil borbo proti zavezalni politiki fašistične vladavine. V dokaz obsejamo nekaj vrstic iz uvodnika, ki ga je glasilo KPI »Delo«, objavilo, 15. septembra 1930: »Boj, ki so ga začeli slovenski delavci in kmetje v Juljski krajini je čisto naravna posledica razmer, v katere je fašizem pahnil tamošnje slovensko ljudstvo. Fašistični zločini so morali roditi in so rodili odpor. Ta odpor se s tržaškim procesom ne bo nehal. Krivice so segle pregloboko v duše in v srce. Ljudstvo ima pravico, da živi po svoje. Te pravice mu ne bo nihče dal, marveč si jo bo moral izboriti samo v trdem revolucionarnem boju...«

Nacionalizem pa zastruje sovražstvo med narodi in ne rešuje narodnostnega vprašanja. Toda nacionalno vprašanje se ne sme omejiti le na borbo za jezikovne in kulturne pravice, ker je to vprašanje bolj globoko in sicer je nacionalno vprašanje, vprašanje razredne borbe. Tako je treba postavljati tudi narodnostno vprašanje Slo-

venec, zato ta problem zahteva skupno borbo z edinim pravim zaveznikom slovenskega zatirane ljudstva, to je z italijanskim delavskim razredom.

Komunisti so zavzemali nasprotno stališče od nacionalističnega organizacije »TIGR«. Razumeli so neizprosno boja proti fašizmu, potem organizirane množične borbe, v okviru boja proti vladajoči buržoaziji. Proti narodnostnemu zatiranju je Komunistična partija zavzemala stališče, da bi vsaka borba brez povezave z italijanskim delovnim ljudstvom, doživela neuspeh ter bi bila poražena. Zato so komunisti vodili boj za narodnostne pravice Slovencev v okviru splošnega boja proti fašizmu, v luči proletarskega internacionalizma. Zato niso odobrvali stališča tistih krogov, ki so hoteli spremeniti borbo Slovencev v boj proti vsemu italijanskemu ljudstvu na splošno, kar bi vodilo v ostri nacionalizem.

Tedaj ko so razbesnele fašistične tolpe zatirale vse narodne, in kulturne pridobitve slovenskega ljudstva, ni bilo ne lahko in tudi ne enostavno pomeniti stališče proletarskega internacionalizma, ki je nacionalno po vsebini. Kljub temu so komunistični ideali z vzgledom vztrajne in požrtvovalne borbe ter poguma — in tudi razgledanosti — ki so jo dajali komunisti, polagoma prodirali v zavest delovnih množic ene in druge narodnosti in to tako daleč, da je prišlo do enotnega ljudskega upora, ki je premagal fašizem.

Enotno protifašistično gibanje je aktualno tudi danes, ko fašizem, ob podpori protiljudskih, sil ponovno dviga glavo. V duhu antifašistične borbe proslavljamo letos skupno, vse antifašistične sile našega Ozemlja, trideseto obletnico smrti bazovških mučnikov in obljublamo, da bomo nadaljevali v skupnem gibanju tudi po požrtvovanjem in vero v zmago demokracije.

V nedeljo, 11. septembra ob 15.30 bo na strelišču pri Bazovici enotna spominska proslava ob priliki 30-letnice ustrelitve Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča. Vabimo k številni udeležbi!

kracije in socializma, za popolno uničenje fašizma.

Zato je boj, ki ga je vodilo slovensko ljudstvo proti fašizmu, je in ostane v zgodovini kot revolucionaren boj naroda, ki si je s svojimi žrtvami v borbi proti fašizmu pridobil dostojanstvo enakopravnega naroda.

Slava bazovskim žrtvam, ki so dale svoj doprinos v tej plemeniti borbi!

MARIJA BERNETIC

O italijanski zunanji politiki

Tov. Togliatti zahteva pojasnila

Tovariši Togliatti in poslanci Giancarlo in Giuliano Pajetta, Rossi, Beltrame in Spallone so v sredo naslovili na zunanjo ministrstvo posebno interpelacijo, v kateri zahtevajo pojasnila glede stališč, ki jih namerava zavzeti vlada glede važnih mednarodnih problemov in predvsem glede stališč, ki so ga zavzeli zahodnonemški vojaški krogi, ki se zavzemajo, da bi bonnska vlada imela povsem proste roke pri ponovnem oboževanju; nadalje glede vzdržnih nemških meja, kakor tudi glede širjenja velenosti in glede nemških manifestacij tudi na Gornjem Poldžiju. V interpelaciji se nadalje zahtevajo pojasnila glede stališč italijanske vlade do mednarodne razorožitve, do alžirskega vprašanja in »do Konga«.

Poslanec Longo pa je dal posebno izjavo v zvezi s komisijo, ki je bila pred kratkim imenovana od vlade in ki ima nalogo preučiti vprašanje ustanovitve avtonomnih dežel v Italiji. V izjavi je objasniti tudi razloge, zaradi katerih se KPI ne strinja s to komisijo in jo smatra za pristansko. Kot je znano v omenjeni komisiji ni predstavnikov KPI in ne MSI. Vlada torej postavlja na isto raven KPI in MSI, kajti MSI bi moral biti po duhu in etiki demokratične republiške ustave prepovedana v Italiji. KPI vztraja odločno na stališču, naj se v celoti izvajajo določila republiške ustave, ki jasno govorijo o ustanovitvi avtonomnih dežel v državi.

PROGRAM:

SOBOTA: ob 17. uri - otvoritev
nastopita Dario in Darko s svojo skupino PLES - Igra orkester iz Pončane

NEDELJA: ob 9. uri - otvoritev ob 16. uri:

Kulturna prireditev

nastopijo: pevski zbori iz Boršta, Rimanj in otroški zbor iz Sv. Križa, Dario in Darko iz Doline, pevsko-glasbena skupina iz Podlone, Flavio Degrassi s svojo kitaro in dolinska godba

Oba večera bo **PLES** od 20. do 23.30

igrala bosta izmenoma orkester iz Pončane in dolinska godba. V nedeljo zvečer bosta nastopila tudi tržaška komika Berto De Rosè in Carlo Carli

Ob 18.30: ZBOROVANJE
Govorila bosta: **PAOLO SEMA** sekretar Avtonomne tržaške federacije KPI in **DUŠAN LOVRIHA** župan iz Doline

Predsedoval bo **Miro Kapelj** glavni urednik lista »Delo«

II. pokrajinski festival »l'Unità« in komunističnega tiska sploh, ki se je vršil v dneh od 5. do 8. avgusta v parku na Pončani v Trstu, je imel zelo velik uspeh. Na sliki delni pogled na veličansko množico pred odrom, na katerem je nastopal beograjski orkester »Krsmanovič«. Članek o festivalu objavljamo na 2. strani, slike pa na 3. strani lista.

Zgodovinski uspeh sovjetskih znanstvenikov: Strelka in Belka sta se po poletu v vesolje srečno vrnili na Zemljo

► Čas, ko bo človek poletel v vesolje, se bliža z naglimi koraki

Sovjetski znanstveniki so dosegli nov veliki uspeh. Dne 19. avgusta so spustili na krovo pot okoli Zemlje vesoljsko ladjo s kabinami, v kateri sta bili psički Belka in Strelka. Poleg psiček so bile v kabini še druge živali. Vesoljca ladja z vsemi napravami je tehtala 4 tone in 600 kg. Po 700 tisoč kilometrov dolgi krožni poti okoli našega planeta, se je kabina z živimi bitji vrnila nazaj na Zemljo. Načrt je torej popolnoma uspel.

Po povratku je agencija Tass objavila sledeče poročilo:

»Ob zaključku programa raziskavanj, ki je bil preračunan za dobo 24 ur ter po dobljenih podatkih o življenju živali in o normalnem delovanju komandnega sistema vesoljske ladje, je bil dan ukaz, naj ladja zapusti svoj tir. Ta ukaz je bil dan med 18. poletom okoli Zemlje. Sistem vođenja vesoljske ladje in sistema zaviranja sta delovala v veliko natančnostjo in sta zagotovila pristanek na predvidenem področju. Razlika med točko, kjer je vesoljska ladja pristala in med točko, ki je bila predvidena, je znašala le okrog 10 km.

To je prvičkrat v zgodovini, da so se živa bitja, ki so letela nad 700 tisoč kilometrov po vesoljskem prostoru, živa vrnila na Zemljo. Izstrelitev in povratek vesoljske ladje, ki jo je bil ustvaril genij sovjetskih znanstvenikov, inženirjev in tehnikov in delavcev, je urad k poletu človeka v vesolje.

Kasneje je moskovska »Pravda« objavila vrsto podrobnosti o poletu in o pristanek vesoljske ladje in kabine, v kateri so bile živali. Ves čas poleta vesoljske ladje so jo sovjetski znanstveniki in tehniki zasledovali po televiziji. Ves čas so

opazovali tudi zadržanje živali. O slednjih tudi znanstvenik Fedorov naslednje:

»V začetku svoje poti sta se se skušala opirati z nogami.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Strelka in Belka dvignili ušesa in prepadeni opazovali notranjost kabine. Zatem sta postajali vedno bolj nemirni. Ko se je hitrost vesoljske ladje večala, je težnost potiskala obe živali proti podu. Strelka je zaskrbljena gledala okoli sebe in

Cez nekaj časa pa se je umirila. Vesoljska ladja je bila v tiru. Kasneje sta živali čutili odstopno težo in sta viseli v zraku s povešenimi nogami in glavami, kakor da bi bili brez življenja. Toda kmalu sta se na to privadili in sta začeli jesti. Tudi

DOMAČI PROBLEMI IN VESTI

Vladni zakonski osnutek o slovenskih šolah ne odgovarja našim zahtevam

- Vpis v slovensko šolo mora biti povsem prost in ne vezan na „materni jezik“ ali na državljanstvo
- Mi se bomo še nadalje borili za to, da bodo sprejeta načela, na katerih temelji zakonski osnutek, ki so ga predložili komunistični poslanci

Objavljamo besedilo o. snutka zakona o šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju in v goriski pokrajini, ki ga je predložil minister za javno vzgojo Medici. Za besedilo zakonskega osnutka objavljamo tudi naš komentar.

Čl. 1. V otroških vrstah, v osnovnih in srednjih šolah goriske pokrajine in Tržaškega ozemlja se pouk vrši v maternem jeziku.

V ta namen se v goriski pokrajini in na Tržaškem ozemlju dodatno k šolam v italijanskem jeziku lahko ustanovijo šole s slovenskim učnim jezikom tistih vrst, ki jih predvidevajo veljavne šolske določbe. Ustanovitve in morebitna ukinitve osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom se odreja z dekretom predsednika republike na predlog ministra za javno vzgojo, sporazumno z zakladnim ministrom.

Nič novega ni, kar se tiče bremen krajevnih ustanov v zvezi s šolstvom.

Čl. 2. Šole, omenjene v drugem odstavku čl. 11, so namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Vpisovanje in obiskovanje šol s slovenskim učnim jezikom sta podrejena določbam za odgovarjajoče italijanske šole.

Čl. 3. V osnovnih in srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom je obvezno učenje italijan. skega jezika. Šolnice za italijansko in v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom se lahko dodelijo profesorjem odgovarjajočim italijanskim šol.

Čl. 4. Urniki ter učni in izpitni programi za vsako vrsto šole ali zavoda s slovenskim

učnim jezikom se odobrijo z dekretom predsednika republike.

Čl. 5. Za poučevanje v osnovnih šolah v slovenski in v goriski pokrajini in na Tržaškem ozemlju se ustanovi pri vsakem od dveh šolskih nadzorništev poseben stolec osnovnošolskih učiteljev.

Mesta v omenjenih stališčih se dodelijo na podlagi natečajev, katerih se lahko udeležijo kandidati slovenskega materinega jezika, ki imajo pogoje za vstop v redne učiteljske stališče.

Osnovnošolski učitelji posebnih stališč v smislu pričujočega člena uživajo enake gospodarske pogoje ter pogoje za napredovanje, ki veljajo za osnovnošolske učitelje rednih učiteljskih stališč.

Čl. 6. Za nadzorstveno službo nad osnovnimi šolami s slovenskim učnim jezikom se šolski nadzorniki Gorice in Trsta poslužujejo oseba, ki popolnoma pozna slovenski jezik.

Čl. 7. Stalna mesta vodilnega in učnega osebja srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v goriski pokrajini in na Tržaškem ozemlju se podeljujejo na podlagi natečajev, ki jih razpiše minister za javno vzgojo na podlagi zadevnih veljavnih določb.

Natečajev, ki jih omenja prejšnji odstavek, se lahko udeležijo kandidati s slovenskim materinim jezikom, ki imajo vse pogoje, ki se normalno zahtevajo za sprejem v stališče.

Učno osebje omenjenih srednjih šol uživa enake gospodarske pogoje in pogoje za napredovanje, ki veljajo za profesorje odgovarjajočih italijanskih šol.

Čl. 8. Diplome in šolska spričevala o študiju v šolah s slovenskim učnim jezikom v goriski pokrajini in na Tržaškem ozemlju se izdajajo v italijanskem jeziku in v slovenskem jeziku.

Tem se priznava za vse učne iste veljavnost, kakršna se priznava diplomam in spričevalom odgovarjajočih državnih šol s italijanskim jezikom.

Čl. 9. Za kar ni predvideno v pričujočem zakonu, se izvajajo določbe, ki veljajo glede osnovnošolskega in srednjšolskega pouka.

Čl. 10. Vlada republike je pooblašena, da v roku 6 mesecev od vstopa v veljavo pričujočega zakona določi število mest v stališčih osnovnošolskih učiteljev v slovenskim jezikom pod goriskim in tržaškim šolskim nadzorništvom na podlagi veljavnih določb in z upoštevanjem dejanskih potreb šolskega prebivalstva, ki pripada slovenski jezikovni skupini.

Čl. 11. Pri določanju stališč osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju se štejejo mesta, ki dejansko že funkcionirajo.

Tržaška Kmetijska zadruga je tudi ob priliki letošnjega Velikega šmarna pridelala Kmečki tabor na Opčinah. Ta povsem svojevrsna manifestacija, ki je trajala kar tri dni, je tudi letno zelo lepo uspela. Vse tri dni je bilo na dvorišču in v dvorani Prosvetnega doma zelo živahno. Lahko rečemo, da je raznim pridelavim prisostvovalo več tisoč ljudi.

Uradna otvoritev Tabora je bila v soboto zvečer. Po otvoritvenih besedah kmetovalca Scherianija iz Milj so imeli kar nekaj nagovore predsednik Kmetijske zadruge Markovič Zvonko, tajnik Zveze malih posestnikov in pokrajinski svetovalec Marij Grbec, ki je zastopal tudi pokrajinskega predsednika in odbornika za kmetijstvo pri Pokrajinskem svetu ter kmetijski izvedenec dr. Ivan Baša, ki je na otvoritveni svečanosti zastopal tudi odnosa dr. Perca, načelnika Pokrajinskega kmetijskega nadzorništv

in Trstu. Govorniki so poudarjali pomen Kmečkega tabora in prizadevanja za dvig in modernizacijo kmetijstva na Tržaškem.

Ob priliki Tabora je skupina kmetovalcev in vrtnarjev s Tržaškega razstavila svoje pridelke v dvorani Prosvetnega doma, nekatera italijanska podjetja pa so razstavila razne kmetijske stroje, škroplilnice in drugo orodje za kmetijstvo, vrtnarstvo in vinogradništvo Podjetje Monte-

moške, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Z dekreti ministrstva za javno vzgojo se bodo prav tako potrdile sposobnostne lestvice, ločene po predmetih, ter imenovanja

za mesta posebnega stališča, za katerega gre, ki jih je podelil isti vladni generalni komisar nestalnemu učnemu osebju v srednjih šolah v slovenskem jeziku Tržaškega ozemlja, ki imajo pogoje, katere predpisuje zakon od 13. marca 1958 št. 248.

Čl. 13. Pri prvi uveljavitvi pričujočega zakona bo učno osebje rednih stališč, ki bo izločeno, da službuje v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom nameščeno na podlagi prošnje in v mejah stališč in stališč, njih mest za vsako šolo, ki so predvidena za vsako šolo, pri stališčih in na mestih, omenjenih v čl. 1. odst. 2, in v zvezi z njihovim učnim predmetom.

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Naše stališče

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo za slovenske šole popolno enakopravnost in smotno, torej, proti vsakemu omejevanju glede vpisa v te šole.

Zakonski osnutek, ki ga je predložil naš poslanec Vidali skupno z drugimi komunističnimi poslanci je v tem oziru zelo jasen. Ta osnutek je bil izdelan po dolgem posvetovanju s predstavniki Slovencev vseh struj in strank. Zato je ta osnutek izraz zahtev in pričakovanj vseh Slovencev. Zato bomo mi še nadalje vztrajali v zahtevi, naj se sprejme ta osnutek, odnosno, naj novi zakon o slovenskih šolah v polni meri zadosti pravičnim zahtevam in pričakovanjem pripadnikov slovenskega jezika in skupnosti, ki prebiva v Italiji. In prav zaradi tega komunisti vabijo vse Slovence in vse demokrate, naj jih podpro v tej borbi!

Čl. 12. Potrjuje se ustanovitev kontingenta posebnih predhodnih stalnih mest v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju, ki ga je odredil z veljavnostjo od 1. oktobra 1958 vladni generalni komisar za Tržaško ozemlje na podlagi dejanskega stanja, kakršno je bilo omenjenega dne, z merilom člena 1. zakonskega dekreta od 7. maja 1948 št. 1127, in za poverjeni pouk z merili, ki jih določa tabela, priložena dekretu predsednika republike od 8. 6. 1949 št. 405.

Zakonski osnutek o slovenskih šolah, ki ga je predložil minister Medici, ne odgovarja upravičenim zahtevam in pričakovanjem slovenskega prebivalstva. Predvsem, kar je treba poudariti, omenjeni osnutek ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videnskih pokrajini, to je v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. Tam se daj ni niti ene slovenske šole (pač pa so Kanalski dolini poleg italijanskih tudi nemške šole), kar ni v skladu z demokratično republiko ustavo, ki jamči pravice vsem narodnim manjšinam, ki živijo na ozemlju republike. Izhajajo iz tega, bi moralo tako stanje trajati v nedogled, kar pomeni, da bi se moralo narodnostno zapostavljanje in zatiranje nadaljevati tudi v bodočnosti. Slovenci pa smo odločno proti temu! Mi zahtevamo, naj se slovenske šole odprto povsod, kjer živijo slovenski ljudje, ne glede na to, če spadajo ti kraji pod Tržaško ozemlje, ali gorško, odnosno vidensko pokrajino. Mi ne zahtevamo nekaj, kar je ne-

može, pač pa samo to, kar predvideva republiška ustava. Nadalje govori zakonski osnutek, ki ga je predložil minister Medici, da so slovenske šole namenjene le italijanskim državljanom, ki pripadajo slovenski jezikovni skupini. Mi ta temu stališču nasprotujemo in zahtevamo

Festival v slikah

Pogled na del zabavnega orkestra «Krsmanovič» iz Beograda med nastopom v parku na Pončani v Trstu. Ta orkester, ki ga mojstrsko vodi dirigent Milo Kotlić, je znan ne le v Jugoslaviji marveč tudi v tujini.

Tudi Ljiljana Novaković je uspešno nastopila na tržaškem festivalu «l'Unità».

Mladi Sergio Palombit iz Trsta, ki posnema slovite pevce-kričake

Popularna pevka jugoslovanske RTV Anica Zubović, ki je pela tudi na festivalu «l'Unità» v Trstu.

Novoizvoljena tržaška «Miss Vie nuove» in dirigent orkestra «Krsmanovič», Milo Kotlić.

Anton Pavlovič Čehov

Pred sodnikom stoji majhen, neverjetno kmet, v pisani, laneni srcaji in zakrpanih hlačah. Njegov, z dlako zarasel in od ošpic razjeden obraz in oči, ki se komaj vidijo pod gostimi obrvmi, mu dajejo videz nepriljubljene surovosti. Na glavi ima plast, že zdavnaj nepočesanih in razkuštranih las, kar mu daje še surovejši izraz. Pravzaprav je videti kakor pajek. Noge so mu bose.

— Denis Grigorjev — začena sodnik — stopite bliže in odgovorjajte na moja vprašanja. Železniški čuvaj Ivan Semjonov Akintov vas je zalotil, ko ste odvijali vijak, s katerim so pritrjene tirnice na pragove. To se je zgodilo sedmega tega meseca zjutraj in sicer pri 141 kilometru železniške proge. Glejte, to je tisti vijak. Z njim vas je namreč zasačil čuvaj. Ali je res bilo tako?

— Res je, kakor pravite.

— Ali je bilo vse tako, kakor je poročal Ahintov?

— Da, točno tako je bilo.

— Prav. Toda zakaj ste odvijali ta vijak?

— Kakor pravite!

— Poidite k vrsti z vašim «kakor pravite». Odgovorjajte mi na to, kar vas vprašujem. Torej, zakaj ste odvijali vijak?

— Če ga ne bi hotel imeti, ga ne bi bil odvijal!

— Te besede je izrekel Denis, gledaje po strani v strop.

— In zakaj ste hoteli imeti ta vijak — je nadaljeval sodnik.

— Kaj vijak? Saj mi vendar iz vijakov delamo uteže za trnke.

— Kakšno pa je govorjenje: mi?

— Mi, ljudstvo, Klimovski kmetje, seveda.

— Nikar se ne delajte neumnega! Raje

lepo odgovorite! Povejte na kakšne uteži in na kakšne trnke mislite?

— Nikoli se nisem lagal in tudi zdaj ne lažem! — mrmra, mežikajoč z očmi.

— Kaj mislite, blagorodje, da je to mogoče brez uteži? Če gosenico ali hrošča na trnek denete, ali mislite, da bo brez uteži šel v globino? Lažem se — sme hlja Denis. — Kaj pa vraga rabim gosenico, če bo le zgoraj po vodi plaval! Ostriž, ščuka in skat živijo samo v globlinah. Gosenice pa, ki bi samo po vrhu plaval, bi kvečjemu zagrabil kakšen klen, pa tudi to, le redko, kajti v naši reki ni klenov.

— Kaj meni govorite o klenih — zaropota sodnik.

— Kakor pravite. Vi ste mi namreč ukazali, naj govorim. Pri nas, gospodje, na tak način lovijo ribe. Tudi zadnji srajčnik ne lovi rib brez uteži. Seveda, kdor je neumna, ta jih bo lovil na tak način, a za bedaka zakon ni pisan.

— Vi torej pravite, da ste odvijali vijak z namenom, da iz njega naredite utež?

— Kajpak, kako pa vi mislite, saj je menda vendar ne bota z njim igral.

— Toda za utež bi lahko vzeli tudi svinec, kruglo, morda celo kak večji žebelj.

— Svinca ni mogoče najti kar tako na poti. Treba ga je kupiti. Žebelj pa za to ne pride v poštev. Za to ni nič boljšega od vijaka. Težek je in ima luknjo.

— Glejte ga, kako se dela norega, — nadaljuje sodnik. Dela se, kakor, da se je včeraj rodil! Kaj ne razumete, trapa trapasta, kaj lahko povzroči to vaše odvijanje vijakov? In da slučajno tega ne bi bil opazil čuvaj, bi lahko vlak iztiril in bi morda veliko ljudi izgubilo življenje. In tega bi bili ravno vi krivi!

— Bog varuj, vaše blagorodje, da bi se

kaj takega zgodilo! Kje neki bi jaz ubijal ljudi! Saj smo vendar kristjani gospod, toliko let smo preživeli, in ne samo, da nismo ubijali, ampak nam take misli še v glavo niso prišle! Reši me in se me usmili, nebeška kraljica! Kaj vi govorite?

— No, dobro. Toda, kaj neki mislite, od česa nastajajo železniške nesreče? Zakaj neki vlaki iztirjajo? Odvijte dva, tri vijake in nesreča je tu!

— Ah, koliko let je že cela naša vas odvijala vijake, pa nas je vselej gospod obvaroval nesreče, zdaj pa kar naenkrat: «iztiril bi vlak!» in «ljudi ste ubili!»? Nekaj drugega bi bilo, ko bi bil odnesel celo tračnico, ali pa, če hočete, enega izmed pragov. Seveda v tem primeru bi se vlak prevrnil. Tako pa... ih... vijak... čudež bi se moral zgoditi.

— Preklete! Spoznajete vendar enkrat, da se z vijaki pritrjujejo tirnice na pragove!

— Saj mi to vemo... Toda mi ne odvijamo vseh... nekaj jih vedno pustimo... Saj nismo nori, hvala bogu! Mi pazimo na to, kaj delamo.

Denis zeha in se križa pred usti.

Sodnik pa nadaljuje:

— Lansko leto je tukaj iztiril vlak. Sedaj vsaj vemo, zakaj se je to zgodilo.

— Kaj veste? — odvrne obtoženi Denis.

— Kekele sem: sedaj vemo, zakaj je preteklo leto iztiril vlak. Sedaj to popolnoma razumemo.

— Kajpak, zato ste tudi učeni, da razumete, milostljiva gospoda... Gospod je vedel komu je talente dajal... Pa ste potem razsodili kako je in kaj je? Železniški čuvaj pa je preprost človek, kakor mi. In ta človek me za vrat zgrabi in vleče... Ti najprej premisli in potem še

le vleči! Kar naenkrat tako ziniti, preprostež, preprosta mu pamet!... Zapišite tudi to, vaše blagorodje, da me je dvakrat po zobeh udaril in v prsi pahnil.

— Ko so vašo hišo preiskali, so našli še en vijak, — je nadaljeval sodnik. — Na katerem mestu ste ta-le vijak odvijali in kdaj ste to storili?

— Ali mislite na tisti vijak, ki je ležal pod rdečim zabojčkom?

— Ne vem, kje je ležal, samo to vem, da so ga našli. Kje ste ga odvijali?

— Nisem ga jaz odvil. Dal mi ga je Ignjaška, sin Semjona hromega. To vam govorim za onega, ki je bil pod zabojem. Onega drugega pa, ki je bil na dvorišču v sanah, sem skupaj z Mitrofanom odvil.

— S katerim Mitrofanom?

— Z Mitrofanom Petrovim... kaj niste še slišali o njem govoriti? Mreže plete in jih gospodom prodaja. On namreč rabi mnogo takih vijakov. Na vsako mrežo, lahko rečemo, po deset.

— Poslušajte... paragraf 1081 kazenskega postopka pravi, da za vsako premisljeno dejanje, s katerim se železnica ogroža, to je tedaj, če je vlak v nevarnosti, ko vozi po progi, in če tisti ve, da je lahko posledica dejanja železniška nesreča... razumete? Vi pa niste mogli odvijati vijaka, da ne bi vedeli za to... tak se oboja na prenosnost in na prisilno delo.

— Seveda, naravno, vi to bolj veste... mi smo pa le preprosti kmetje, zato pa le malo od tega razumemo.

— Vi, Denis Grigorjev, vse dobro razumete, toda lažete se in se hlinite!

— Zakaj neki naj bi se lagal? Vprašajte vasi, če meni ne verjamete... Brez uteži se lahko samo piškur lovi.

— Zdej mi samo še o klenih pripovedujte, — se smehljaj sodnik,

— Klenov pri nas ni. Mečemo tudi trnek povrh vode na plavac; tako se lovi krap, toda tudi to le redko kdaj.

— Tiho bodite enkrat!

In nastal je molk. Denis se premika z noge na nogo, gleda na stol z zelenim pregrinjalom in napeto mežika z očmi, tako kot da ne bi gledal platna, ampak sonce. Sodnik hitem piše.

— Ali lahko gremo — vpraša Denis po daljšem molčanju.

— Ne — odvrne sodnik. Moram vas izročiti straži, ki vas bo odpeljala v ječo! Denis takoj preneha z mežikanjem, dvigne svoje goste obrvi in vprašujoče gleda uslužbenca.

— To pa, kako to v ječo? Vaše blagorodje, nimam časa sedaj, da bi šel v ječo. Na sem moram, kajti Jegor mi mora dati tri rublje za zabelo.

— Tiho bodite in me ne motite!

— V ječo... Ko bi vsaj vedel, zakaj, pa bi šel. Toda tako... Niti čebule nisem jedel... Zakaj? Kradel tudi nisem in pretepali tudi ne... Če pa dvomite, da nisem plačal davka, ni treba vprašati tega našega kulaka. Vprašajte gospoda stalnega člana... On se namreč boga ne boji, on, naš kulak.

— Rekel sem vam, da molčite! — ponovno zarobni sodnik.

— Saj molčim — mrmra Denis — toda kar je kulak nabeskal v svojem poročilu, jaz lahko, če hočete, priščem... Trije bratje smo: Kozma Grigorijev, Jegor Grigorjev in jaz, Denis Grigorjev.

— Ne motite me, — ponovno vpije sodnik in nato veli: — Odvedite ga.

— Trije bratje smo — ponovi Denis, ko ga dva orjaška vojaka primeta in odpeljata iz sodnje. — Brat za brata ni dolžan odgovarjati. Kozma ne plačuje, ti, Denis pa odgovarjaj! In vi ste mi tudi sodnik! Umrl je pokojni poglavar general. Bog se ga usmili, toda ta bi pokazal vam sodnikom! Treba je znanja, kako se sodi, ne pa kar tako, na pamet! Dajte ga tudi pretepati, toda samo če je kriv. Vse je po pravici.

Motiv iz starih olimpijskih iger posnet na vazi iz V. stoletja pred našim štetjem

OLIMPIJSKE IGRE

Svetovne športne manifestacije v službi miru in prijateljstva med narodi

Kolajne prejšnjih olimpiad

25. avgusta so v Rimu z veliko svečanostjo otvorili XVII olimpijske igre. Ze na predvečer otvoritve so v italijansko prestolnico prinesli gorečo bakljo iz grškega Olimpa ter prižgali olimpijski ogenj na Campidogliu. Med otvoritvijo iger pa so z isto bakljo prižgali plamen tudi na prostranem olimpijskem stadionu. Otvoritvenim svečanostim je prisostvoval, poleg stotisočglave množice, med katero je bilo izredno mnogo tujcev, ki so za to priliko prihili v Rim iz vseh delov sveta, tudi predsednik republike Gronchi, ki je dejansko pokrovitelj rimskih olimpiad. Tako otvoritvena svečanost, med katero so prikakali vsi atleti na veliki stadion, kot vse važnejše športne manifestacije spremljajo množice gledalcev po vsem svetu po neposrednih radijskih in televizijskih prenosih. To je tudi eden izmed razlogov, kot smo imeli prav te dni priložnosti v nekaterih dnevnikih, da ni prišlo v Rim še mnogo več tujcev. Je na prav to po drugi strani zelo nametno, kajti, čeravno pravijo, da vse poti vodijo v Rim, so prav te poti za milijone ljubiteljev športa, nedostopne.

Zelo radi bi že v današnji številki obširneje poročali o poteku iger, ki se vrše v teh dneh, a žal, do trenutka, ko je morala biti ta stran urejena to ni bilo mogoče. (Na tem mestu opozarjamo, da ima zlasti list «Unità» vsak dan zelo dober poročila o olimpiadi. V prihodnji številki našega lista, ki na bo izšla že po končanih olimpijskih iger, bomo obširneje pisali o vseh zmagovalcih, na kar opozarjamo bralce že danes).

Šport v Sovjetski zvezi

Ze za časa olimpijskih iger, ki so bile leta 1952 v Helsinkiju, je med ljubitelji športa po vsem svetu zavladalo veliko zanimanje za sovjetske športnike. Veliko in nestrpno je bilo pričakovanje, kakšni bodo rezultati nastopov teh športnikov. In to pričakovanje je bilo bogato poplačano, kajti sovjetski športniki so tedaj odnesli celo vrsto odlikovanj. Osvojili so si 22 zlatih, 30 srebrnih in 17 bronastih kolajen ter se postavili na prvo mesto v telovadbi, v grško-rimski in prosti borbi, v streljanju, ter na drugo mesto v lahki atletiki, v boksanju, košarki in v plavanju. Pri uradnem ocenjevanju so se sovjetski športniki uvrstili vzporedno s športniki ZDA in sicer s 494 točkami, ter tako začeli pravi dvoboj, ki se je nato nadaljeval na naslednjih olimpijskih iger, ki so se vršile štiri leta kasneje v Melbournu v Avstraliji in ki se bo nedvomno nadaljeval tudi na sedanjih olimpijskih iger v Rimu.

Olimpiade v Melbournu se je udeležilo skupno 286 sovjetskih atletov in od teh jih je 139 odneslo olimpijske kolajne, in sicer: 37 zlatih, 29 srebrnih in 33 bronastih. Na istih iger so ameriški atleti

prejeli 32 zlatih, 25 srebrnih in 17 bronastih kolajen.

Priprave na letošnje olimpijske igre v Rimu so se v Sovjetski zvezi začele takoj potem, ko so se zaključile olimpijske igre v Melbournu. Priprave so trajale, torej, cela štiri leta. Temu se sicer ne smemo čuditi. Sovjetske športne strokovnjake je čakalo mnogo dela, saj so morali izbirati kandidate za rimsko olimpiado med nič manj kot 24 milijoni sovjetskih diletantov, ki delujejo v 45 različnih športnih disciplinah. Izmed teh disciplin je najbolj razširjena lahka atletika, v kateri deluje 3.900.000 atletov; sledi odbojka s 3 milijoni atletov, nogomet s 1.400.000 atletov, košarka s 1.150.000 atletov, telovadba s 750.000 atletov, težka atletika z 250.000 atletov.

Drobne olimpijske vesti

Na olimpijskih iger, ki so bile leta 1928 v Amsterdamu so prvič nastopile tudi ženske. S tem je bilo konec starogrške tradicije.

Na olimpijskih iger, ki so bile leta 1904 v St. Louisu v Ameriki, je prišlo do velikega škandala. Američan Lorz je med maratonskim tekom skočil na voz sena in se tako skrit prepeljal do črte.

del poti in seveda «premagal» vse ostale tekmece. V spomin na to «zmago» se je z «zmagovalcem» slikala tudi hčerka tedanjega ameriškega predsednika Roosevelta. Toda «zmagovalcem» je bil kaj kmalu razkrinkan in ko je bilo dokazano, da je izstopil z voza, ko je bil oddaljen od cilja le 9 km, je bila «zmaga» razveljavljena in tedaj so bile tudi spominske slike uničene.

Italijansko kolesarstvo se je uveljavilo samo na dveh olimpiadah: leta 1932 v Los Angelesu z dirkačem Pavesijem in leta 1956 v Melbournu z dirkačem Baldinijem.

Prvo spominsko olimpijsko poštno znamko je izdala Grčija. To se je zgodilo leta 1896, ko so se prvič vršile moderne olimpijske igre. Poteklo je celih 24 let predno je tej poštni znamki sledila druga. To je izdala Belgija ob priliki olimpiade v Anverzu. Od tedaj dalje pa skoraj vse države izdajajo ob priliki olimpijskih iger posebne poštno znamke.

Doslej so se samo po enkrat udeležile olimpijskih iger naslednje države: Bolivija, Borneo, Zlata obala, Kostarika, Ekvador, Etiopija, Formosa, Gvatemala, Irak, Kenija, Liberijska, Malezija, Rodezija, Posarje, Srbija, Sirija in Uganda.

Italijanske boksarje, ki so nastopili leta 1932 na olimpiadi v Los Angelesu je

	zlate	srebrne	bronaste	skupno
HELSINKI (1952)				
Združene države	40	19	17	76
Sovjetska zveza	22	29	19	70
Madžarska	16	10	16	70
Svedska	12	13	10	35
Italija	8	9	4	21
Češkoslovaška	7	3	3	13
Finska	6	3	11	20
MELBOURNE (1956)				
Sovjetska zveza	37	29	32	98
Združene države	32	25	17	74
Avstralija	13	8	14	35
Madžarska	9	10	7	26
Italija	8	8	9	25
Japonska	4	10	5	19

vadil Tržačan Raičević. Ta se je poslavil kot boksar na olimpiadi v Parizu leta 1908. Raičević ni bil od tedaj dalje, dokler je nastopal, nikoli premagan in je zato ves čas nastopanja ohranil naslov svetovnega prvaka.

Jugoslavija je na vseh prejšnjih olimpiadah skupaj prejela šestnajst olimpijskih kolajen. Leta 1924 je prejela dve zlati, leta 1928 eno zlato, eno srebrno in tri bronaste, leta 1936 eno srebrno, leta 1948 dve srebrni, leta 1952 eno zlato in dve srebrni, leta 1956 pa tri srebrne kolajne.

Prvi rezultati

Prvo tekmovanje, ki je bilo na sporedu na letošnji olimpiadi, je bila kolesarska dirka za ekipe na kronometer in sicer na progi, ki je bila dolga 100 km. Tekme se je udeležilo nad 30 ekip. Zmagala je italijanska ekipa, ki so jo sestavljali: Balletti, Cogliatti, Formoni in Trapè, sledile pa so ekipe Nemčije, Sovjetske zveze, Nizozemske, Švedske, Romunije, Francije itd. Jugoslavija je dosegla šele 15. mesto. Zlato kolajno si je torej osvojila Italija.

Drugi dan olimpijskih iger je prinesel zmago tudi Italiji. V hitrostni kolesarski vožnji sta si osvojila zlato kolajno Bieghetto in Bianchetto, srebrno Nemca Simon in Streber; bronasto kolajno na sta prejela sovjetska kolesarja Vasiljev in Leonov.

V plavanju na 100 m. je zmagal Avstralec Devitt; sledila pa sta mu Američan Larson in Brazilec Dos Santos ter ženske: 1. Avstralka Fraser, 2. Američanka Von Salta in 3. Angležinja Steward. Na 200-metrski progi (ženske): 1. Angležinja Loshborough, 2. Nemka Nrselmann in 3. tudi Nemka Goebel.

V skokih v vodo pa so bile zmage sledeče: 1. Nemka Kramer, 2. Američanka Pope in 3. Angležinja Ferris. Moška kategorija pa je prinesla sledeče zmage: 1. Američan Tobian, 2. prav tako Američan Hall in 3. Mehikanec Botella.

Ker smo morali list urediti že v torek, ne moremo poročati o ostalih tekmah in zmagah.

Na zaključni olimpijski kolesarski tekmi je zmagal sovjetski kolesar Kapitanov in si osvojil zlato kolajno. Kapitanov je prevozil 175.980 km v času 4.20.37 s povprečno hitrostjo 40.372 km na uro. 2. je prispel Italijan Trapè, 3. pa Belgijec Van Den Berghen.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH PODEŽELJSKIH OBČIN

Demokratska občinska uprava v Dolini je v 11. letih svojega delovanja naredila več nego vse njene predhodnice skupaj

Župan Dušan Lovriha

Objavljamo članek, ki ga je za današnje številko našega lista napisal dolinski župan tovariš Dušan Lovriha in sicer o delovanju tamkajšnje demokratske občinske uprave. Članek je nekaj bežen pregled realizacij, ki jih je omenjena uprava dosegla v teku enajst let svojega delovanja.

Velika večina dolinskih občanov ima veliko zaupanje v našo demokratsko upravo, ki je vedno znala tolažiti njihove zahteve in štiti njihove koristi in ker je vedno držala dane obljube.

V zadnjih 11 letih se je v dolinski občini zgradilo in napravilo mnogo več kot pa v več prejšnjih stoletjih. Vzemimo na primer problem vode. V preteklosti so prebivalci mnogih izmed naših 15 vasi, v polnem času, ko so se vsaki študenti posušili, morali iskati vodo za domače potrebe, tudi več kilometrov daleč. Danes imajo vasi vodovodno napeljavo; imajo tudi udobno urejene pralnice in dobra napajališča za živino. V vse vasi je bila napeljana elektrika in večje vasi imajo tudi javni telefon. Občina je dobila novo županstvo in zgrajene so bile tudi druge stavbe za občinske potrebe. Zgrajenih je bilo 40 novih stanovanj za potrebne občane, v teku je gradnja nadaljnjih 30 stanovanj. Vsekakor pa je treba pripomniti, da vse to še ni dovolj in bo zato treba zgraditi še nadaljnja stanovanja, kajti stanovanjska kriza je še vedno zelo velika.

Občinska uprava je poskrbela za to, da so bile razširjene in asfaltirane občinske ceste. Poskrbela je tudi za ureditev kanalizacije v mnogih vseh in za zgraditev številnih podpornih zidov. Zgradili smo še športno igrišče in občinsko kopalnico v Boljuncu, otroški vrtec v Dolini. Danes imamo otroške vrte v vseh večjih vseh. Za doseg tega je bila potrebna odločna borba. Z letošnjim šolskim letom bo odprt tudi otroški vrtec za Mačkolinje in Prebenge, za katerega se je vodila dolgotrajna borba.

Občinska uprava se je stalno zavzemala za narodnostne in demokratske pravice prebivalstva, za izvajanje dolocil Londonkega sporazuma in za spoštovanje demokratske republike ustave. Večkrat je zahtevala tudi ustanovitev avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine. Prav tako se je zavzemala za doseg široke avtonomije delovanja občine.

Kljub temu, da je bilo dosegeno že toliko rezultatov, stoji pred nami še mnogo nalog in nas čaka še mnogo dela. Tu bom omenil le nekatere naloge, ki jih imamo pred seboj. Gre predvsem za novo cesto iz Doline v Mačkolinje. Za to cesto ravno sedaj izdelujejo načrte. Zanj je nakazanih 181 milijonov lir. Skrajni čas je tudi, da bi razširili in

Županstvo v Dolini. Po prizadevanju občinske uprave pod vodstvom župana tovariša Dušana Lovriha, je dolinska občina dobila dostojen sedež. Županstvo se nahaja v bližini vasi Kroglice, to je nekako sredi poti med Dolino in Boljuncem, kjer je prav za prav tudi zemljepisno središče dolinske občine. Nova zgradba je moderno opremljena. Ob njej so nastala še druga poslopja, tako da so danes že skoraj ena sama celota Dolina, Kroglice in Boljunc.

asfaltirali cesto, ki vodi iz Domja v Log in nekatere vasi poti v Prebenu, Mačkolinje itd.

Eno izmed najbolj težkih in košljivih vprašanj, ki vzbujajo izredno veliko nezadovoljstva in povzročajo stalne proteste naših občanov — katerim se pridružuje tudi občinska uprava — obstaja v slabi prevozi

ni službi med našo občino in tržaškim mestom. Večkrat se dogaja, da na progah vozijo neprimerni avtobusi in da se ti med potjo pokvarijo, odnosno, da prihajajo in odhajajo z zamudno. Čeravno je bila znana cena bencinu so ostale vozne cene nespremenjene. In te so občutno previsoke! Na proteste ob-

čanov bi morale merodajne oblasti odgovoriti s primernimi in ustreznimi ukrepi za izboljšanje te, tako važne, javne službe.

Kot v preteklosti, bo občinska uprava tudi v bodoče skrbela za dobrobit vseh občanov in bo delovala zvesta svojemu programu!

DUSAN LOVRIHA

„Mnogo smo že naredili toda čaka nas še mnogo dela“

◆ V 11 letih se je lice dolinske občine bistveno spremenilo

Tovariš Lovriha piše v svojem članku, ki ga objavljamo tu zraven, med drugim, kaj vse je tamkajšnja občinska uprava realizirala. V resnici se je lice dolinske občine, v zadnjih 11 letih, lahko bi rekli, popolnoma spremenilo. Ta trditev je po vsem pravila. Te spremembe kaj lahko opazi človek, ki je nekoč živel na področju te občine, a že vrsto let živi drugje, in le od časa do časa obišče stare znanke in prijatelje, ki prebivajo v prijaznem Bregu.

Morda napravijo te spremembe še večji utis na takega človeka, nego na domačina, ki stalno živi na svojem domu. Pravim morda, kajti sicer mora tudi domačin priznati, da spremembe v resnici so in da so te predvsem njemu v korist. Danes imajo na področju dolinske občine lepe asfaltirane ceste, elektriko, vodovod z dobro pitno vodo, telefonsko omrežje, lepe stanovanjske hiše, športno igrišče, prenovljene šolske stavbe in nove otroške vrte, občinsko kopalnico in vasko pralnico, v katerih perice mnogo bolj udobno opravljajo svoje delo nego nekoč, ko so morale klečati sklonjene nad potoki. Nedvomno je, da se vse to ni samo od sebe ustvarilo. Za uveljavitev vsega tega je poskrbela občinska uprava, ki jo že 11 let uspešno vodi prav tovariš Lovriha. Ta uprava je pod vodstvom župana znala poiskati tudi sredstva, ki so bila potrebna za realizacijo, lahko rečemo, velikih načrtov.

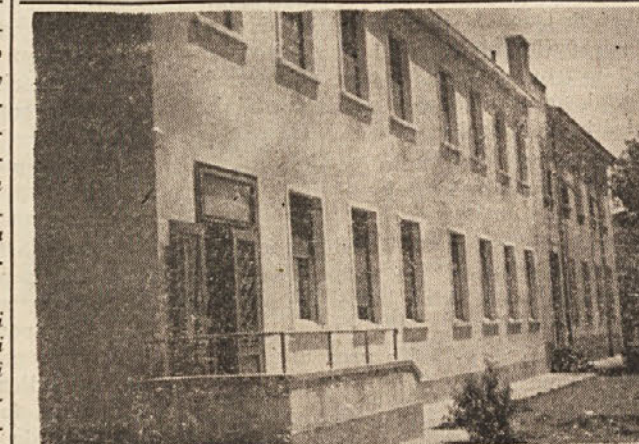
Toda tovariš Lovriha pravi dalje v svojem članku, da ni vse narejeno ter da stoji pred občinsko upravo še mnogo nalog. Tudi ta trditev je po vsem pravila. Sicer pa nihče ne more zahtevati od te uprave, da bi v razmeroma tako kratkem času naredila še več, saj je itak naredila v 11 letih svojega obstoja mnogo, mnogo več kot pa vse njene predhodnice skupaj v vsem času obstoja dolinske občine. In izhajajoč iz dosedanjih izkušenj, dolinski občani lahko pričakujejo, da bodo uresničeni še ostali načrti.

Kot se je izvedelo, bodo v

kratkem, med drugim, pričeli graditi novo občinsko poslopje v Borštu, v katerem bo poleg poštnega urada tudi zdravniška ambulanta. V poslopju bo tudi mala dvorana, ki bo na razpolago tamkajšnji »srenji« (Srenja je nekak vaški odbor ali vaska občina. Op. ured.). Prostor, kjer bo stala nova, zgradba, je kupila borštanska srenja. Na njem so stala nekatere stare, napol porušene hiše. Tudi za odstranitev teh ruševin je poskrbela domača srenja, za kar ji gre vse priznanje. To omenjamo tudi zato, da prikažemo, kako sodelujejo vaščani s svoje občinsko upravo. Novo poslopje bo stalo 5 milijonov lir. Načrti zanj so že izdelani, tudi dražba se je že izvršila. Poslopje bo zgradilo podjetje Milč iz Opčin.

Tu bi hoteli opozoriti bralce, da na nek drug načrt, ki bo v kratkem postal stvarnost. Gre

za telefonsko omrežje. Do sedaj imajo telefon vse večje vasi dolinske občine. Gre v glavnem le za javne telefone. Marsikateri zasebnik pa želi imeti telefon na domu. Zlasti trgovci, gostilničarji in obrtniki danes nujno potrebujejo telefon. Toda do sedaj je bila napeljava telefona silno draga. Menda je bil za to potreben milijon lir. To pa zaradi tega, ker ni bilo na razpolago telefonskih števil. Pred kratkim pa je občinska uprava naredila pogodbo s podjetjem TELVE in to bo uredilo zraven dolinskega županstva avtomatično telefonsko centralo. To delo bo stalo okrog 3 milijone lir. Avtomatična telefonska centrala bo omogočila zasebnikom dolinske občine, da bodo lahko napeljali telefon na svoj dom. Torej ne bo več potrebno posluževati se tržaške telefonske centralne, saj bo telefonsko omrežje neposredno povezano z mre-

V prejšnjih letih so morali malčki iz Ricmanj hoditi v otroški vrtec v Domiju. To pa je bilo silno neugodno, zlasti v zimskem času, ko tam plaha močna burja. Prav tako je bilo obiskovanje tega vrtca neugodno ob deževnem vremenu. Občinska uprava je poskrbela za ustanovitev otroškega vrtca tudi v Ricmanjih. V ta namen je bilo povečano že prej obstoječe šolsko poslopje. Danes sta v poslopju, ki ga vidimo na gornji sliki, poleg slovenske in italijanske šole tudi slovenski in italijanski otroški vrtec.

Kot se je izvedelo, bodo v

Župan Pirc pripoveduje o svojem potovanju po Sovjetski zvezi

Tovariš Alojz Pirc, župan zgoniške občine je bil preteklega julija v Sovjetski zvezi. Tja je poteval s skupino 30 veterinarov KPI.

Pred kratkim smo ga srečali in prislunili njegovemu pripovedovanju o tem, kar je doživel v tej veliki deželi. Ko je pripovedoval o svojih doživetjih, mu je obraz žarel od radosti. Sam je namreč poudaril, da je bilo njegovo potovanje v to deželo — in dodal je še, ki nam je tako blizu, pa čeravno je zemljepisno tako oddaljena od nas — zanj izredno velik dogodek, saj se mu je tako končno izpolnila skrita želja, ki jo je v svojem srcu gojil že več desetletij.

Pa preidimo k temu, kar je pripovedoval:

«2. julija se je naša skupina odpravila iz Benetk proti Budimpešti in Moskvi. Naša prva etapa je bila v madžarski prestolnici. Na postaji v Budimpešti so nas zelo prijazno sprejeli madžarski tovariši. Naslednji dan so nam razkazali mesto. Za to, da smo lahko čim več videli, so nam dali na razpolago udoben avtobus. Budimpešta je zares lepo in zanimivo mesto. Še istega dne smo se odpeljali proti SZ. Na obmejni postaji Čop so nas pričakali predstavniki CK KP SZ. Po krajšem sprejemu smo ogledali tudi to mesto, ki ima okrog 70.000 prebivalcev: naslednjega dne pa smo nadaljevali pot proti Moskvi, kamor smo prispeli v sredo zjutraj. Na moskovski postaji so nas pozdravili predstavniki veteranov KP SZ. Ker so bili moskovski hoteli vsi zasedeni in da bi se čimbolje počutili med našim obiskom v tem prekrasnem mestu, so nam dodelili lepo vilo v predmestju. Po potrebnem počitku smo imeli sestanek, na katerem smo izdelali načrt za ves čas bivanja v sovjetski prestolnici. Prav za prav smo sami določili, kaj hočemo videti. Tu smo imeli

na razpolago kar dva manjša avtobusa za ogled mesta. Mesto je čudovito lepo in neizmerno veliko. Ure in ure smo se vozili in ogledali razne zanimivosti.

Naslednji dan smo imeli sprejem na sedežu odbora za kulturne stike med SZ in Italijo. Tu so nam povedali, kako se ugodno razvijajo kulturni odnosi med obema deželama. Nato smo ogledali čudoviti park »Gorki«, ki se razprostira na površini ki meri nad 170 hektarov. V tem parku je izredno živahno. V njem je tudi več restavracij in kavarn, nadalje: gledališče in več odrov, na katerih nastopajo razne godbene in pevске skupine. Koncerti so popolnoma brezplačni.

Zatem smo obiskali znamenito moskovsko univerzo. Univerza je zares čudovita in velika. Glavno poslopje je 400 m. dolgo, 190 m. široko in 135 m. visoko ter ima 35 nadstropij. S parkom vred meri površina univerze celih 200 hektarov. Vsi prostori so zelo lepo in moderno urejeni. Posebno lepo je dijaško naselje.

Naslednja naša etapa je bila: moskovski »Metro«, to je podzemna železnica. Ta železnica povezuje praktično vse mesto in ima 58 postaj. Vsaka izmed teh postaj je drugačna in ena je lepa od druge.

Bili smo tudi v znamenitem »Ladališču Bolšoj«. Tudi to je zelo lepo in veliko, saj ima 1700 sedežev.

Nadalje smo bili v tovarni avtomobilov, kjer so nam zelo prijazno sprejeli predstavniki delavcev, ki so nam povedali marsikaj zanimivega o načinu dela in življenja v tovarni. Med drugim so nam povedali, da tovarna izdelava vsakih 6 minut po en avtomobil »Moskvič«.

Tu smo imeli

Za časa našega bivanja v Moskvi nas je sprejel tudi glavni mestni arhitekt, ki nam je na dolgo in široko govoril o načrtu, po katerem gradijo nove stavbe. Obiskali smo tudi razna gradbišča stanovanjskih blokov. To so hiše! V eni sami hiši prostora za 20.000 prebivalcev. V njej imajo prebivalci vse kar je potrebno za življenje. Vsi stanovanja so moderno opremljena.

Povsod, kjer smo bili smo srečavali vedre in vesele ljudi. Nihče ni zaskrbljen zaradi bojičnosti. Nikomur se ni treba bati za bodočnost. Po končanem delu gredo sovjetski državljani v zelo velikem številu v gledališča, v kino ali na koncerte. V Moskvi se mnogo čita. Povsod, zlasti pa v parkih, smo videli ljudi, ki ure in ure sedijo na klopi, ki ure in ure zlasti mladina mnogo čita, česar pri nas nismo navajeni videti.

Iz Moskve nas je vodila pot v Leningrad. Tu nas je sprejel tudi predsednik mestnega sovjeta, to je župan. Ker je bilo med nami več županov in občinskih svetovalec, nam je govoril, med drugim, tudi o delovanju sovjeta in o tem kako poteka njegovo seje. Povedal nam je, da ima mestni svet 300 svetovalec, od katerih je 140 komunistov.

V Leningradu smo obiskali tudi zgodovinsko »Hermitaž« in »Zimski dvorec«, ter zgodovinsko križarko »Aurora«, ki je sedaj spremenjena v muzej. Obiskali smo tudi veliko tovarno za kompresorje »Kirova«, kjer so nam povedali, da izvažajo svoje izdelke v 47 držav. Bili smo tudi na prekrasnem leningradškem stadionu, ki ima prostora za 100.000 gledalcev.

Skupina veteranov KPI na obisku v Leningradu. V ozadju vidimo zgodovinsko križarko »Aurora«. V skupini je tudi tov. Pirc, ki je na sliki označen s puščico. Križarka »Aurora« je sedaj spremenjena v muzej in jo vsak dan obišče nešteto ljudi.

Ti avtomobili so zelo udobni, praktični in trpežni, zato je povprašanje po njih zelo veliko. Danes jih izvažajo v 43 držav, med katerimi je tudi Amerika. V tovarni je zaposlenih 6000 delavcev. Specializirani delavci prejemanjo do 1700 rubljev na mesec, navadni delavci pa od 850 do 900 rubljev na mesec.

Obiskali smo tudi stalno gospodarsko razstavo. Na razstavi smo vsaka dežela SZ svoj paviljon. Paviljoni so zelo različni in vsak je zgrajen v slogu dotične dežele. Razstavljeno je zelo veliko, saj se razprostira na površini, ki meri skupno 210.000 hektarov.

Toda osrednji del našega programa za časa bivanja v Moskvi je bil obisk Leninevega mavzoleja in Kremlja. V mavzoleju smo položili vence. Obiskali smo tudi Lenino bivališče, ki je ohranjeno prav tako, kakršno je bilo za časa njegovega življenja. Tu moram poudariti, kako me je presunilo, ko sem videl mrtvega Lenina. Ni moglo izraziti tega, kar človek občuti v trenutku, ko stopi v mavzolej...

Sprejeli so nas tudi na osrednjem sedežu sovjetskih sindikatov. Tu so nam govorili o vlogi sindikatov in o tem, kako je urejeno socialno vprašanje v SZ. Posebno zanimivo je bilo poročanje o ureditvi pokojnin. Med drugim so nam povedali, da znaša najmanjša pokojnina 65 odst. zadnje polne plače, dočim znaša pokojnina upokojenca za radi tega celo 110 odst. zadnje polne plače.

Nas kmete je še posebno zanimivo ogled tovarne traktorjev v Leningradu zelo lepo urejeno kolonijo za otroke delavcev. Med obiskom v tej koloniji so nam otroci prikazali zelo prihranjen sprejem z lepimi kulturnimi sporedi. Meni je zlasti ugajala pesem, ki jo je neka deklica zapela o Jadranem morju. Zelo sem bil goren, ko sem tam, daleč na severu, slišal pesem o našem morju. Mladi pevski sponzor podaril sliko Trsta...

Po odhodu iz Leningrada smo se ustavili še v Minsku. To je glavno mesto Bele Rusije. To mesto je bilo zelo porušeno za časa zadnje vojne. Danes ni več nobenega znamenja o ruševinah. Vse mesto je zelo lepo in moderno urejeno. Pred nacističnim napadom je mesto imelo 400.000 prebivalcev, od katerih tisoč prebivalcev, od katerih jih je vojne grozote preživelo le 40.000. Danes, ko je popolnoma obnovljeno, pa ima že nad 440.000 prebivalcev.

Med potjo proti domu smo se za krajši čas ustavili še v Bratstvu, kjer smo videli močno utrjeno iz zadnje vojne in partizanskih muzejev. Prav tako smo postavili, seveda le za krajši čas, tudi v Varšavi na Poljskem in v Bratislavi na Slovenskem.

Dolinske perice

Nekoč...

...in danes

V Bregu (tako se imenuje ves spodnji del dolinske občine) se je že od nekoč mnogo žena ukvarjalo s pranjem perila mestnih družin. V prejšnjih časih je bil ta posel združen z mnogimi neugodnostmi. Perice so prale ob potokih in prostem, kot nam prikazuje gornja slika. Danes je popolnoma drugače. Občinska uprava je poskrbela za zgraditev modernih pokritih pralnic. Ena izmed takih pralnic vidimo na desni sliki.

